

2. Лазаренко Л. В. Зрілість як усвідомлення людиною свого смислотворчого буття. / Л. В. Лазаренко // Проблема освіти: науково –методичний збірник. Вип.10. – К., 1997, – С. 167–172.
3. Максименко С. Д. Генезис существования личности /С. Д. Максименко. К. : изд. ООО “КММ”, 2006. – 240 с.
4. Поливанова К. Н. Психология возрастных кризисов /К. Н. Поливанова. – М. : Издат. центр, 2000. – 184 с.
5. Потапчук Л. В. Психологічні особливості становлення особистісної зрілості старшокласників. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. Луцьк, 2001. – 205 с.
6. Франкл В. Человек в поисках смысла / В. Франкл. – М. : Прогресс, 1990. – 308 с.
7. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2000. – 607 с.
8. Чудновский В. Э. О некоторых “болевых точках” становления личности. / В. Э Чудновский // Психологический журнал. – 2006. – №3. – С. 5–17.
9. Штепа О. С. Особистісна зрілість як динамічна особистісна структура / О. С Штепа // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №8. – С. 10–12.

О. Евдокимов

ОСОБЕННОСТИ ВЛИЯНИЯ СМЫСЛОЖИЗНЕННЫХ ОРИЕНТАЦИЙ НА ЛИЧНОСТНУЮ ЗРЕЛОСТЬ БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ

В статье исследуется проблема становления личностной зрелости и особенностей проявления смысложизненных ориентаций будущих психологов. Автор проводит теоретический анализ и экспериментальное исследование особенностей влияния смысложизненных ориентаций на личностную зрелость будущих психологов.

Ключевые слова: личностная зрелость, психологическая зрелость, духовность, смысложизненные ориентации. .

О. Evdokimov

FEATURES OF MEANING OF LIFE ORIENTATION INFLUENCE ON PERSONAL MATURITY OF FUTURE PSYCHOLOGISTS

The article observes the issues concerned with the problem of personal maturity formation and features of life orientation for future psychologists.

The author carries out the theoretical analysis and experimental research of features of meaning of life orientation influence on personal maturity of future psychologists.

Keywords: personal maturity, psychological maturity, spirituality, features of life orientation.

УДК 159.922.73–053.4(043.3)

ГАРМОНІЙНИЙ РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ТА ТВОРЧОЇ ГРИ –

ОСНОВНИЙ ФАКТОР УСУНЕННЯ ТРУДНОЩІВ

КОМУНІКАЦІЇ У ДОШКІЛЬНИКІВ.

**Т. Завязун, здобувач
лабораторії
психології дошкільника
Інституту психології
імені Г. С. Костюка
НАПН України**

У статті розкрито результати дослідження особливостей розвитку мовлення дошкільників з труднощами комунікації у творчій грі. Представлені результати констатувального та формувального експериментів.

Ключові слова: труднощі комунікації, розвиток мовлення, творча гра, структурні компоненти.

Актуальність проблеми дослідження постає з сучасних досліджень життєдіяльності дошкільників. Динаміка прогресивних змін в дошкільній освіті України актуалізує психолого-педагогічні дослідження соціальної сфери дитини. Зокрема, у Базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” зазначено, що починати розв’язання проблем, а саме усунення труднощів комунікації, слід з дошкільного дитинства, оскільки саме в цей віковий період закладається фундамент оптимістичного світобачення. Як відомо, дошкільний вік є сенситивним щодо розвитку комунікативних здібностей, який відбувається переважно у творчих іграх. Знецінювання ролі самодіяльної гри і фактична заміна її іншими видами діяльності у зазначеному віці завдає передусім шкоди розвитку комунікативної активності дошкільників, гальмує формування їх творчої ініціативи.

Разом з тим, світовий досвід та надбання українських вчених на етапі демократизації суспільного життя доводить, що діти-дошкільнята успішно формуються у гуманістичному середовищі спрямованому на особистісно-орієнтовану модель. Важливе місце в цьому процесі посідає дитяча гра, тобто активна діяльність дитини, під час якої вона оволодіває соціальними функціями, стосунками та мовою як головним засобом комунікації.

Підхід до проблеми спілкування визначається базовими загальнопсихічними і загально педагогічними позиціями, що ґрунтуються на фундаментальних дослідженнях З. Фрейда, Л. Виготського, О. Запорожця, С. Рубінштейна, О. Леонтєва, М. Лісіної, А. Усової. Сучасні дослідження розвитку мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку окреслені у роботах А. Арушанова, А. Богущ, Н. Гавриш, Т. Піроженко, О. Ушакової.

Розвиваючий потенціал ігрової діяльності відзначали К.Д.Ушинський, акцентуючи на тому, що гра – “найприродніша та найпривабливіша діяльність” для дітей і саме “в іграх розпочинається невимушене

спілкування”. А.С.Макаренко називав гру “школою спілкування дитини”. Проблемою ігрової діяльності свого часу займалися Б. Ельконін, О. Запорожець, Д. Менджерицька, А. Усова, С. Новосьолова. На сучасному етапі цією проблемою займається К. Карасьова.

Наукова новизна й теоретичне значення дослідження. Згідно з основними положеннями дослідження надана характеристика особливостей розвитку мовлення у дітей з труднощами комунікації; визначені причини труднощів комунікації у старших дошкільників; виявлені рівні розвитку структурних компонентів мовлення та рівні розвитку структурних компонентів сюжетно-рольової гри у дітей шостого року життя; визначені умови для усунення наявних труднощів у комунікації та намічені ефективні впливи на розвиток структурних компонентів мовлення через сюжетно-рольову гру старших дошкільників.

Мета нашого дослідження полягає в розробці та апробації спеціальних методичних засобів розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з труднощами комунікації в процесі активного засвоєння структурних компонентів мовлення спрямованих на партнерів по спільній діяльності.

Виклад основного матеріалу статті. Психічний розвиток людини відбувається поступово згідно з віковими закономірностями, як незворотна послідовність ускладнювальних структур, у якій генетично пізніші структури виникають із більш ранніх і включають їх у себе у зміненому вигляді, у процесі такого розвитку завжди відбувається неповторна своєрідність кожної дитини рис фізичної будови, психіки, поведінки, творчих здібностей, інтересів і складає основу для розуміння процесу розвитку людської особистості. Тобто розвиток психіки індивіда йде шляхом присвоєння суспільно вироблених форм існування.

В контексті нашого дослідження спілкування розглядається як культурно-історичне явище, у процесі якого людина отримує знання про навколишнє середовище, починає взаємодіяти з оточуючим її світом,

проявляти індивідуальні відмінності у функціональних особливостях нервової системи, у розумових, емоційних, моральних, вольових якостях, у потребах, інтересах, здібностях і характерологічних рисах.

Потреба у спілкуванні одна з первинних потреб дитини, яка проходить основні стадії розвитку: необхідність в увазі та доброзичливості з боку дорослого; у практичному співробітництві з дорослим та отриманні визнання дій дитини; у спілкуванні на пізнавальні теми; у взаємодії з дорослими та дітьми, прагненні до пізнання та самопізнання. При поступовому задоволенні потреби у спілкуванні з дорослим поступово виникає потреба в спілкуванні з однолітками, яка розвивається разом із бажанням виокремити себе як самостійну одиницю, пізнати свої можливості у процесі вільної взаємодії яка відбувається у доступному виді діяльності.

Своєчасне оволодіння мовленням є першою важливою умовою становлення у дитини повноцінної психіки і подальшого її правильного розвитку. Розуміння мовлення оточуючих і особисте активне мовлення супроводжує усі діяльності дитини. Від рівня розвитку мовлення дитини залежить успішність забезпечення цілей її комунікації з іншими учасниками взаємодії

Розвиток мовлення відбувається поступово шляхом наслідування соціального досвіду суспільства при включенні дитини у взаємодію з оточуючим її світом. Процес привласнення суспільного досвіду (“інтеріоризація”) у дитинстві відбувається шляхом присвоєння “культурних форм психіки” у спілкуванні з дорослими та однолітками при включенні у доступний, самостійний вид діяльності – гру.

Отже, саме ігрова діяльність на етапі дошкільного дитинства є ефективним засобом розвитку структурних компонентів мовлення та усунення труднощів у комунікації старших дошкільників.

У ході гри у дітей виробляються загальномовленнєві навички: культура слухання, запитування, висловлювання, обґрунтування, доведення, налагодження спілкування. Саме у грі дитина намагається якнайкраще,

найповніше і найчіткіше висловити хід своїх думок, так щоб бути зрозумілим оточуючим, тобто удосконалюється та збагачується граматична та лексична сторона мовлення. Ігрова діяльність стимулює розвиток мовлення та сприяє усуненню труднощів у комунікації дошкільників ще й тому, що здатна дати дитині дошкільного віку безліч позитивних емоцій, які так потрібні їй для здорового психічного і фізичного розвитку.

Гра є найбільш ефективним засобом, який допомагає встановити контакт із дитиною і зрозуміти особливості її мислення, виявити причини труднощів у комунікації та намітити дорослим шляхи їх усунення як найменш болісно для самої дитини.

Саме завдяки спілкуванню та ігровій діяльності дитина засвоює досвід, збагачується знаннями, формуються практичні уміння та навички, виробляються погляди та переконання, формуються духовні потреби, естетичні почуття та закладається характер.

В ході експерименту під час наших спостережень ми констатували той факт, що у дітей, які мають труднощі у комунікації, мовлення має свої особливості, які ми мали змогу спостерігати в провідному виді діяльності дітей старшого дошкільного віку – ігровій діяльності. Особливості розвитку мовлення дітей з труднощами у комунікації виявляються у недорозвиненості, несформованості структурних компонентів їх мовлення. І тому для таких дітей не випадковим постає проблема комунікативності самої ігрової діяльності.

Спостерігаючи за дітьми з труднощами у комунікації, ми відмічали готовність дошкільників до засвоєння нових форм спілкування, яка була спрямована на розвиток вміння підпорядковувати свої бажання інтересам інших учасників гри, умотивована бажанням наслідувати та самостійно відтворювати світ дорослих через засвоєння структури доступного виду діяльності – сюжетно-рольової гри.

Для спостереження взаємодії старших дошкільників під час сюжетно-рольових ігор були визначені:

– структурні компоненти розвитку мовлення: контактостановлюючий, емотивний, когнітивний, регулятивний;

– структурні компоненти творчої гри: задум; сюжет; зміст та ігрові стосунки; реальні стосунки.

У результаті констатувального етапу дослідження нами був виявлений статистично значущий зв'язок між показниками рівнів розвитку мовлення дітей з труднощами у комунікації та показниками рівнів розвитку структурних компонентів сюжетно-рольової гри. Також було підтверджено існування статистичного значимого зв'язку між змінними контактостановлюючого, емотивного, когнітивного, регулятивного структурних компонентів та змінними кожного структурного компонента сюжетно-рольової гри. Нами було встановлено, що у дітей старшого дошкільного віку з труднощами у комунікації в процесі сюжетно-рольових ігор найбільшого значення набував регулятивний структурний компонент. На початку гри він проявлявся у вмінні дитини бачити потребу бути зрозумілим усім, з ким вступає у контакт під час гри. На етапі створення спільного ігрового середовища – у вмінні вислухати думку партнера по грі з приводу послідовності ігрових дій в рамках обраного сюжету, ігрового використання предметів та з приводу процесу гри, тобто рольового поведіння. На етапі обговорення спільних ігрових дій – у вмінні узгоджувати декілька сюжетних ліній в рамках одного задуму: вдало вплітати свою сюжетну лінію у процес сюжетно-рольової гри інших дітей, використовувати запропонований іншою дитиною сюжет у своєму задумі, вміти використовувати нову інформацію для розширення спільного сюжету.

Аналіз емпіричних даних довів, що у досліджувальних групах старших дошкільників, діти мали відмінності у рівнях розвитку мовлення на різних етапах сюжетно-рольової гри. Згідно з цим, були визначені п'ять підгруп респондентів за рівнями прояву взаємозв'язку між розвитком мовлення у дітей з труднощами у комунікації та розвитком їх творчої гри.

Виходячи з отриманих даних по розподілу дітей старшого дошкільного

віку у досліджувальних групах за підгрупами нами зроблено висновок, що наявні труднощі у комунікації старших дошкільників мали вплив як на розвиток їх мовлення, так і на розвиток провідного виду їх діяльності.

Також ми констатували той факт, що рівень розвитку мовлення не завжди співпадав з рівнем розвитку творчої гри і навпаки. Така ситуація пояснювалась з одного боку тим, що ми фіксували творчі ігри, у яких проявлялась не тільки реальна взаємодія, а й уявна взаємодія у процесі режисерських ігор. Такі діти вміло керували самостійною грою, але не могли налагоджувати реальну взаємодію з іншими дітьми у сюжетно-рольових іграх, що відзначалось наявністю середнього рівня розвитку структурних компонентів гри та низьким рівнем розвитку мовлення у дітей з труднощами комунікації.

З іншого – у досліджувальних групах виділялись групи дітей, які при наявності бажання спілкуватись із однолітками не мали ігрового досвіду, тому однолітки доручали їм другорядні ролі або не приймали у спільну гру, що проявлялось у наявності низького рівня розвитку структурних компонентів гри та середнього рівня розвитку мовлення у дітей з труднощами в комунікації. У першому та у другому варіанті зазвичай гра закінчувалась проявом негативних емоцій, що впливало на відсутність бажання до участі у колективних іграх.

Таким чином, ми зробили висновок, що розвиток мовлення старших дошкільників та розвиток їх сюжетно-рольових ігор залежить не тільки від організації предметно-ігрового середовища, від стимулювання дітей до рольової поведінки, розвитку змісту та сюжетних ліній гри, а й від умінь налагодити контакт з іншою дитиною, відгукнутися на пропозицію щодо спільної діяльності, отримати й передати інформацію, керувати процесом спілкування в спільній грі.

Ми провели розвивальну роботу в експериментальній групі дітей старшого дошкільного віку ЦРД №53 м.Житомира і порівняли отримані дані у контрольних групах в кінці навчального року та експериментальній групі

по закінченню формувального експерименту.

Розвиток мовлення у дітей, які мають труднощі у комунікації має свої особливості. І саме використання гри дає широкі можливості для ефективного розвитку структурних компонентів мовлення, які в свою чергу сприяють усуненню труднощів у комунікації старших дошкільників. Всебічний розвиток особистості відбувається завдяки своєчасному розвитку мовлення, який є каталізатором та рушійною силою до прояву та набуття своїх вищих форм психічним процесам, новоутворенням дошкільного дитинства. Також завдяки мовленню розвиваються властивості особистості – пізнавальні, емоційні, вольові, тощо; проявляється специфіка становлення свідомості та самосвідомості.

Найбільш ефективним засобом, який допомагає встановити контакт із дитиною і зрозуміти особливості її мислення, є гра. У ігровій діяльності створюються зони найближчого розвитку, вирішується основне протиріччя дошкільного дитинства, визначаються шляхи саморуку, що дають можливість враховувати вікові та індивідуальні особливості розвитку для впровадження особистісно-орієнтованого підходу на практиці.

Матеріали дослідження дали змогу виділити основні форми впливу на розвиток мовлення у дітей з труднощами у комунікації, які спрямовані на усунення цих наявних труднощів у комунікації та отримання ігрового та комунікативного досвіду дитини через сюжетно-рольову гру. Така робота проводилась в рамках запропонованих тематик Базової програми “Я у світі” за структурою технології психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною згідно наступних етапів роботи: мотиваційного, інформаційного, репродуктивного та творчого, рефлексивно-оцінюючого.

У процесі дослідження функціональної залежності рівнів розвитку структурних компонентів мовлення та рівнів розвитку структурних компонентів ігрової діяльності була встановлена наявність взаємовпливу між ними як цілісної структури під час проведення циклів занять, які включалися у структуру технології психолого-педагогічного проектування взаємодії

дорослого з дитиною:

– перший цикл занять у рамках роботи над проектом передбачав створення програми дій, що допомагало дітям разом визначати мету та шляхи втілення задуму, планувати пошукову діяльність та бачити її кінцевий результат, розподіляти кількість ролей, діяти згідно окреслених правил. Важливим результатом першого етапу роботи був стабільний прояв у старших дошкільників контактовстановлюючого структурного компоненту, який спрямований на однолітків для налагодження спільної діяльності. Тобто у процесі обговорення проекту активізувався набутий досвід партнерської взаємодії з дорослим на принципах “суб’єкт-суб’єктних” відносин та відбувався перехід цих навичок спілкування в систему комунікації “дитина–дитина”. Старший дошкільник навчався взаємодіяти з однолітками, а саме вислуховувати, приймати задум іншої дитини, погоджуватись, обговорювати спільний проект. За рахунок такої взаємодії встановлювався емоційний зв’язок між учасниками проекту, що підтримувало цікавість до спільних пошукових дій;

– у другому циклі занять, під час активної пошукової діяльності, діти навчались отримувати необхідну інформацію для реалізації спільного задуму, наповнювали відомі сюжети новими персонажами, засвоювали відповідну їм рольову поведінку, розширювали операціональну систему, навчались презентувати результати своєї роботи, вислуховувати інших учасників проекту та розгортати свою діяльність згідно із планом спільного проекту. Заняття другого циклу були спрямовані не тільки на процес засвоєння нових знань умінь і навичок, а й на процес привласнення нових форм спілкування з дорослими та іншими дітьми. Вагомим результатом другого етапу був розвиток вміння використовувати різні комунікативні системи для отримання необхідної інформації та встановлювати взаємодію у спільному інформаційному просторі. У процесі таких занять діти разом визначали мету та шляхи втілення задуму, планували спільну діяльність, розподіляли кількість ролей, окреслювали правила рольової поведінки при

виконанні спільного сюжету;

– третій цикл занять проводився в рамках узагальнення, аналізу і систематизації отриманих знань згідно з технологією психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною, у процесі якого досліджувався зв'язок між рівнем прояву надбаних умінь і навичок спілкування у процесі попередніх етапів роботи, вмінням виступати організатором самостійної діяльності, підтримувати партнерські стосунки та рівнем оволодіння структурою діяльності: самостійно планувати, визначати задум, розгортати сюжет із необхідною кількістю ролей та відповідних їм ігрових дій, дотримуватись логіки рольового поведіння, не порушувати вироблених спільно з іншими дітьми правил;

– наступний цикл занять, який відповідав творчому етапу, передбачав проведення спостережень згідно індивідуальних карт за творчими іграми старших дошкільників з урахуванням використання усіх структурних компонентів мовлення. Цей етап роботи допомагав вихователю визначити, в якій мірі діти використовують набуті знання та користуються мовленням у самостійному виді діяльності;

– завершальний цикл занять відповідав рефлексивно-оцінювальному етапу, під час якого досліджувався рівень можливостей дітей проводити рефлексію власного досвіду. Також під час цього етапу вихователь проводив самоаналіз ефективності використаних ним методів та прийомів у роботі з дітьми, які мали труднощі у комунікації: що вдалося, а що ні, хто потребує більше індивідуальної роботи. Відмічав для себе зміни, які відбулися в розвитку тієї чи іншої дитини, намічав подальші задачі корекції та усунення наявних труднощів у комунікації своїх вихованців.

Результати формувального експерименту довели, що у дітей шостого року життя, у яких мали місце труднощі у комунікації можна спостерігати різні рівні розвитку структурних компонентів мовлення. Невипадковим є те, що організація розвивального середовища у процесі психолого-педагогічного проектування сприяла активному засвоєнню нових знань про оточуючий світ,

ігрових умінь та навичок, партнерської взаємодії. Шляхом постійної стимуляції цікавості до спільної діяльності з дорослими та однолітками, відбувався не тільки процес становлення творчої гри, а й спрямовувався розвиток структурних компонентів їх мовлення та усувалися наявні труднощі у комунікації.

Було доведено, що під час виконання проектів, завдяки розширенню кола зацікавлених у спільній діяльності однолітків, створювались умови для розвитку потреби у старших дошкільників разом досліджувати цікаву тему, відповідати за виконання свого завдання та презентувати свої досягнення, узгоджувати свої дії із діями однолітків під час організації спільного ігрового середовища, що у свою чергу сприяло усуненню у дошкільників наявних труднощів у комунікації та стимулювало до активного засвоєння засобів партнерської взаємодії, які проявлялись у мовленні через такі структурні компоненти як уміння налагодити контакт та зворотній зв'язок, уміння вислухати інших учасників гри та узгодити свої дії із однолітками, вміння встановити емоційний зв'язок та розуміти просторово-часові характеристики мовлення, вміння підпорядковувати мовленнєві дефініції правилам ігрової взаємодії. бачить потребу бути зрозумілим усім, з ким вступає у контакт під час гри.

В ході дослідження ми відмітили, що найважливішим для старших дошкільників був розвиток регулятивного структурного компоненту, так як для дітей значимо було бачити потребу бути зрозумілим усім, з ким вступають у контакт, вислуховувати думку іншої дитини, підпорядковувати свої інтереси інтересам своїх товаришів, а також те, як сприймають та слухають їх однолітки, чи розуміють, приймають та підтримують.

Доказовою базою для визначення успішності форм впливу, застосованих нами у процесі розвивальної роботи з дітьми старшої групи дошкільного закладу, був порівняльний аналіз даних, отриманих на початку та в кінці навчального року в експериментальній та контрольних групах, спираючись на які ми зробили висновки, що розвиток структурних

компонентів мовлення старших дошкільників та розвиток їх сюжетно-рольової гри залежить не тільки від організації предметно-ігрового середовища, стимулюванні дітей до рольової поведінки, розвитку змісту та сюжетних ліній гри, а й від уміння установити контакт з іншою дитиною, відгукнутись на пропозицію до спільної діяльності, отримувати та передавати інформацію, керувати процесом спілкування у спільній грі.

Висновки. Позитивні результати, отримані після завершення розвивальної роботи у старшій групі дошкільного закладу, підтвердили нашу гіпотезу про те, що своєчасне, ефективне та послідовне становлення та удосконалення розвитку структурних компонентів мовлення забезпечує усунення наявних труднощів у комунікації старших дошкільників. Забезпечення малюкам активної участі у спільній діяльності з однолітками та дорослими, наявність відповідної віку повноцінної ігрової діяльності сприяло своєчасному функціональному розвитку дітей, які мали труднощі у комунікації, що в свою чергу формувало їх позицію до дії та діяльності.

Практика творчої ігрової діяльності старших дошкільників давала змогу розвивати структурні компоненти їх мовлення та вчасно усувати наявні труднощі у комунікації через забезпечення дитині можливості до прояву активності у творчому, колективному та самостійному виді діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка / Л. С. Выготский // Вопросы психологии. – 1966. – № 6. – С. 62–76.
2. Карасьова К. В. Світ дитячої гри / Катерина Карасьова, Тамара Піроженко. – К. : Шк.світ, 2011. – 128 с.
3. Лисина М. И. Проблемы онтогенеза общения : научные исследования Института общей и педагогической психологии АПН СССР / М. И. Лисина. – М. : Педагогика, 1986. – 144 с.
4. Піроженко Т. О. Комунікативно–мовленнєвий розвиток дошкільника /Т. О. Піроженко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 152 с.

Т. Завязун

ГАРМОНИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕЧИ И ТВОРЧЕСКОЙ ИГРЫ – ОСНОВНОЙ ФАКТОР УСТРАНЕНИЯ ТРУДНОСТЕЙ КОММУНИКАЦИИ У ДОШКОЛЬНИКОВ

В статье раскрыты результаты исследования особенностей развития речи дошкольников с трудностями коммуникации в творческой игре. Представлены результаты констатирующего та формирующего экспериментов.

Ключевые слова: трудности в коммуникации, речь, творческая игра, структурные компоненты.

T.Zavyazun

HARMONIOUS DEVELOPMENT OF BROADCASTING AND CREATIVE GAME IS A BASIC FACTOR OF REMOVAL OF DIFFICULTIES OF COMMUNICATION FOR UNDER –FIVES

In the article the results of research of features of development of broadcasting of under –fives are exposed with difficulties of communication in a creative game. Presented results of konstatival'nogo and formings experiments.

Keywords: difficulties of communication, development of broadcasting, creative game, structural components.

УДК 159.923 (075.8)

ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ВІДНОСИН ПЕРШОКЛАСНИКІВ:

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

**Т. Іванова, Миколаївський
національний університет
імені В. О. Сухомлинського**

У статті проаналізовано стан дослідження проблеми формування гуманних відносин першокласників; визначено психологічні особливості дітей даного віку; розкрито теоретичні основи процесу формування гуманних відносин першокласників.

Ключові слова: гуманізм, гуманність, гуманні відносини, першокласники.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується докорінними змінами у всіх суспільно-політичних і економічних структурах. Гуманістичне виховання підростаючого покоління є однією з актуальних проблем сьогодення. Необхідність створення у суспільстві моральної атмосфери, яка сприяла б утвердженню в усіх ланках суспільного життя гуманного ставлення до людини, вимогливості до себе й інших, чесності, довіри, поєднаної з високою відповідальністю, посилює роль означеної проблеми. Оскільки суспільству необхідні життєздатні, творчі люди з розвиненим почуттям відповідальності та гідності, то пріоритетним з перших років життя є ціннісний, соціально-моральний гуманістичний розвиток особистості.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується на тому, що головна мета української освіти – створити умови для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України, формувати покоління, здатні навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства. Головна мета